

Chirchiq shahar
8-umumiy o`rta ta`lim maktabining
biologiya fani o`qituvchisi Jo`rayeva
Diloromning 6 ”V”-sinfda
“Mahhala – tarbiya maskani”
mavzusida o`tgan tarbiyaviy
soat dars ishlanmasi

Mavzu: Mahhala – tarbiya maskani

Maqsad: Ta'limiy:

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatning qo'shma majlisidagi “ Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqorolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi” mavzusidagi ma'ruzani 6- bo'limi “ Fuqorolik jamiyati institutlarini shakllantirish va rivojlantirish”ni o'rganish.

2.Mahalla –ma'naviyat va tarbiya o'chog'i. Ta'lim va tarbiya birligi sharqona hayot falsafasi haqidagi bilimlarni berish. Buyuk ajdodjarimizning ibratli hayoti va faoliyati. Oila tarbiyasi- ma'naviy kamolot poydevori. Oliyjanob fazilatlar – komillikni belgilari.

Tarbiyaviy:

1. O'quvchilar ongi tafakkurida “Manaviyat tushunchasini shakllantirish; manaviyatni tarixda va bugungi kundagi ahamiyatini qiyoslash: ozodlik, mustaqillikka erishishdagi mashaqqatlar: taraqqiyoga erishishdagi jahon xalqlari tajribasi ma'naviyatni shakllantiradigan asosiy mezonlar haqidagi tushunchalarni shakllantirish.
2. Mahallada yashayotgan insonlarni birbiriga do'stona munosabatini shakllantirish.

Rivojlantiruvchi: Ma'naviyat, vatanparvarlik, manaviy meros, madaniy boyliklar, tarixiy yodgorliklar, Alisher navoiy 570 yilligi, Zahriddin Muhammad Bobur kabi mutaffakirimizning hayoti va ijodi.

Darsning jihozi: A) Didaktik

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “ Yuksak manaviyat - engilmas kuch” kitobi.

B)Texnik: Slayd, kompyuter, multimediya.

Slayd, kompyuter, multimediya.

Darsning borishi:

I. Tashkiliy qism.

- Darsning tashkil qilish
- Salomlashish
- Davomatni belgilash
- Bugungi yangi mavzu maqsadi bilan o'quvchilarni tanishtirish.

II. Uyga vazifani tekshirish.

- Ozi yashab turgan mahalla haqidagi ma'lumotlar

III. Yangi mavzu bayoni:

- O'qituvchining kirish so'zi.

Hurmatli oquvchilar barchamizga ma'lumki, 2010 yilning 12 noyabr kuni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatning qo'shma majlisi bo'lib o'tdi.

Ushbu yig'ilishda davlatimiz rahbari davlat ahamiyatiga molik muhim vazifalarni hal etishni belgilab berdi. Bu vazifalardan biri Fuqarolik jamiyati institutlarini shakllantirish va rivojlantirishdir.

Jamiyat hayoti iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, madaniy-ma'naviy sohalarga ajraladi. Siyosiy soha turli ijtimoiy toifa va guruhlar, milliy birliklar, siyosiy partiyalar va harakatlar, jamoat tashkilotlarining o'z siyosiy faoliyatini amalga oshiruvchi makondir.

Fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish instituti- mahalla faoliyatining tashkiliy asoslarini yanada takomillashtirish, uning vazifalari ko'lamini kengaytirish, davlat hokimiyati va boshqaruv organlari bilan o'zaro yaqin munosabatlarini ta'minlash alohida dolzarb ahamiyat kasb etishini nazarda tutgan holda, "Fuqarolarni o'z-o'zini boshqarish organlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuniga, "Fuqarolar yig'ini raisi(oqsoqoli) va unig maslahatchilari saylovi to'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga fuqarolarning o'zini-o'zi boshqarish organlari raislari saylov tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha oqsoqollar va ularning maslahatchilari eng munosib fuqarolar ichidan saylanishi, fuqarolar faolligini kuchaytirishda mahallaning ahamiyati va rolining oshirilishini ta'minlaydigan chora-tadbirlarni nazarda tutadigan tegishli o'zgarish va qo'shimchalar kiritishni, hurmatli o'quvchilar men sizlarga qonunga kiritiladigan o'zgarishlar haqidagi 1 ta ma'lumot bilan tanishtirdim, y ana qanday o'zgarishlar kiritilish haqida hurmatli Prezidentimiz o'z ma'ruzasida aytib o'tdilar: **O'quvchilar javobi:**

- "O'zbekiston Respublikasida jamoatchilik nazorati to'g'risida"gi Qonunni qabul qilish:
- O'zbekiston Respublikasining "Ma'muriy javobgarlik to'g'risida"gi Kodeksiga jamiyat va davlat qurilishi, hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning turli sohalarida nodavlat-notij orat tashkilotlari huquqlarini belgilab bergan qonun hujjatlari talablarini buzganligi uchun davlat organlari mansabdor shaxslarining javobgarligini kuchaytirishni nazarda tutadigan o'zgarish va qo'shimchalar kiritish. *

• "Ekologik nazorat" to'g'risidagi qonun loyihasini ishlab chiqish va boshqa qator qonun hujjatlarini qabul qilish haqidagi qonunchilik tashabbuslari bildirilmoqda Judayam to'g'ri, yuqoridagi qonun hujjatlarini takomillashtirish nodavlat-notij orat tashkilotlari va boshqa fuqarolik institutlari rolini yanada kuchaytirish, fuqarolik jamiyatini shakllantirish, demokratlashtirish va mamlakatimizning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuviga hisma qilishga qaratilgandir.

IV. Mustahkamlash

Ushbu ma'ruzadan kelib chiqqan holda, biz siz bilan o'zimiz yashayotgan mahallamiz haqida fikr almashamiz. Mahalla oiladan boshlanadi. Biz uchun oilamiz ko'z ochib ko'rgan dargoh bo'lsa, mahallamiz muqaddas Vatanimiz ichidagi mo'jaz vatandir. Zotan, mahalla oilalardan tashkil topadi. Farzandlar oila bag'rida kamol topgani kabi oila ham mahalla ko'z oldida barpo bo'ladi, uning ichida ravnaq topadi. Mahalla oilaning eng yaqin maslahatchisi, ishonchli **tayanchidir.**

O'zbekistonda o'z-o'zini boshqarish tuzilmasi hisoblangan mahalla alohida ahamiyatga ega. Yashash joyidagi milliy o'z-o'zini boshqarishning o'ziga hos modeli bo'lgan mahalla, xalqimizning asriy an'analari va urf odatlariga tayanib, muhim tashkiliy-iqtisodiy va tarbiyaviy funksiyani bajaradi. Zero, mahalla timsolida mavjud bo'lgan fuqarolik jamiyatining negizi- O'zbekistonda bunday jamiyatni shakllantirishning tayanch nuqtasi bo'lib hizmat qiladi.

Keling endi o'zimiz yashab turgan mahalla haqida gaplashib olamiz. Bizni maktabda ta'lim-tarbiya olayorgan o'quvchila asosan 3 ta mahalla hududida istiqomat qilishadi. Bular: Mir Alisher, Nur, Navro'z mahallalaridir. Sinfimiz o'quvchilari o'z mahallalari bo'yicha bo'linib 3 ta guruhga ajraladi va o'z mahallalarida olib borilayotgan obodonlashtirish, ma'naviy-ma'rifiy, ijtimoiy masalalar haqida ma'lumotlar berishadi. Marhamat o'quvchilar navbat sizlarga.

1. "Mir Alisher" guruhi
2. "Nur" guruhi
3. "Navro'z" guruhi # CTqituvchi tomondan har bir guruhga savollar tarqatiladi, savollarga

guruhlar javob berishadi.

CTzbekiston Respublikasi Prezidentining 1992-yil 1.2-sentyabrdagi Farmoniga ko'ra, yurtimizda "Mahalla" xayriya jamg'armasi tashkil etildi. CTzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1992-yil 17-oktyabr "Respublikasi Mahalla xayriya jamg'armasi faoliyatini

tashkil etish masallari to'g'risida"gi qarori, Oliy Majlisining 1993-yil 2-sentyabr va 1999-yilning 14-apreldagi sessiyasida yangi tahrirda qabul qilingan "Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish to'g'risida"gi Qonun tufayli mahallaning maqomi mustahkam huquqiy asosga egabo'ldi.

Mahalla - nia'naviy-ahloqiy qadryatlar, an'analar saqlanib, rivojlantiriladigan maskan. Aynan mahallalarda qadimdan bayramlar, hayit kunlari, to'y-tantanalarda qo'ni-qo'similar, bemorlar, yolg'iz keksalarni sovg'a-salomlar bilan yo'qlash urfga kirgan. Hashar ycTli bilan qarindosh-urug'larga uy-joy binolarini bunyod etish, yetishtirilgan dehqonchilik mahsulotlarini yig'ib-terib oish va ulardan qo'ni-qo'shnilarga ulashish, ko'chalar, hovlilar, mahalla hududini, qabristonlar va tevarak-atrofni obodonlashtirish, ko'kalamzorlashtirish, sport maydonchalari barpo qilish, yo'llar, ko'priklar qurish va ularai ta'mirlash, madaniy yodgorliklarni avaylab-asrash mahallada yashayotgan har bir kishining qon-qoniga singib ketgan burch hisoblanadi.

Bugungi kunda mahalla fuqarolar yig'inlai huzuridagi mutasaddi kengashlar rahbarligida uning kengashlar rahbarligida uning hududida jamoat tartibini saqlash, yoshlar va o'mirlar o'rtasida huquqbuzarlikning oldini olish, voyaga yetmaganlarning huquqlarini muhofaza qilish, yoshlarni harbiy xizmatni o'qashga jismoniy va ma'naviy jihatdan tayyorlash vazifalari muvaffaqiyatli hal etilyapti.

Mahalla yoshlarni kasb-hunarga yollovchi, ishsizlarni mehnat bilan ta'minlovchi maskan ham. Har bir oilaning o'z kasb sulolasi bo'lganidek, mahallaning ham uzoq tarixga ega kasb-hunar sulolalari mavjud. Avvalgi darslarimizda ta'kidlaganimizdek, ayrim mahallalarning nomi ham muayyan hunar nomlariga mos shakllangandir. Masalan, zardcTzlar mahallasi, etikdo'zlar mahallasi, duradgorlar yoki temirchilar mahallasi va hokazo. Mahallalarining o'z imkoniyati, ixtisoslashuvi va hududiy sharoitidan kelib chiqqan holda zardo'zlik, etikdo'zlik, do'ppido'zlik, duradgorlik, temirchilik, beshiksozlik, ganchkorlik, sandiqsozlik, sartaroshlik, to'quvchilik, ko'nchilik va hokazo kasb-hunar turli bo'yicha kichik korxonalar, to'garaklar tashkil etilgan. Bunday korxonalarning tashkil etilishidan, avvalo, mahalla ahli manfaatdor - uning ma'lum qismi ish bilan ta'minlanadi. Yoshlar kasb-hunar sirlarini egallab, mehnatsevarlik ruhida tarbiyalanib borishlari natijasida ularning bo'sh vaqti unumli tashkil etilib, turli noaxloqiy xatti-harakatlar (jinoyatchilik, ichkilikbozlik, axloqsizlik, giyohvandlik va hokazolar) oldi olinadi. Qolaversa, mahallaning iqtisodiy barqarorligi ta'minlanadi. Olingan ortiqcha daromad hisobiga

mahalladagi kam ta'minlangan kishilar ijtimoiy muhofaza qilinadi, turli qurilishlar h&fyo etilib, yanada obodonlashadi.

Mahalla - tarbiya maskanl Mahalla hududida o'sayotgan har bir yigit-qizning axloq-odobi uchun butun mahalla ahli mas'ul. Chunki mahallada yoshlarning har bir xatti-harakati barchaning diqqat markazida bo'ladi. Mahalladoshlarning har bir yosh taqdiriga javobgarlig, ular uchun kiyinishi, yurish-turishini nazorat qilishi barkamol shaxsni tarbiyalab yetishtirish omili hisoblanadi. Zero, xulq-odobi chiroyli, har tomonlama namunali farzand mahallaning obro'si, noqobil, axloqan nomaqul bolalar esa mahallaning obro'si uchun dog" hisoblanadi. Mahalladan yurtga, dunyoga taniqli insonlar yetishtirib chiqsa, butun mahalla ahli g'ururlanadi, boshini baland ko'taradi. Va aksincha, "falon mahallada mana bunday xunuk ish bo'пти" degan gap barchaning boshini xam qiladi, hamiyatiga tegadi.

Shu tufayli ham mahalla tartib-qoidalariga uning butun ahli amal qilishi shart sanaladi. Kimda-kim bularga rioya etmasa, ularni hurmat qilmasa, u mahallada o'tadigan tadbirlarga, to'y-marakalarga taklif ham etilmaydi. Agar kibr-u havo bilan qo'ni-qo'shni, mahalla ahli an'analarini oyoqosti qilsa yoki bepisandlik bilan munosabatda bo'lsa, amaldagi me'yorlarga xilof ish tutsa, u mahalladan chiqarib yuboriladi. •

Bugungi mahallalarimiz erkin fikrlilik asosida rivojlanyapti. Har bir fuqaro u yerda o'tkaziladigan tadbirlar, tashkiliy-tarbiyaviy ishlar yuzasidan o'z nuqtai nazari, qarashlari, taklif va tavsiyalarini ochiq bildirish huquqiga ega. Chunki erkin fikr faqat mahalla muhitining emas, balki butun mamlkatimizda amalgam oshirilayotgan demokratik islohotlarning ma'naviy poydevorini tashkil etilishi lozim.

Mahalla ahlining ma'naviy-axloqiy tarbiya yo'sinida bir-birlariga maslahat berishlari ham har jihatdan foydalidir.

Shuningdek, to'y va boshqa ma'raka-marosimlarda yoshlarni ko'pchilikning ishiga jalb etish nihoyatda muhim bo'lib, bu yumushlarini bajarish davomida ulrga nimaga e'tibor berish, kimga qanday muomala-munosabatda bo'lish kerakligini o'rgatiladi.

Mahalla - oila tinch totuvligini, jipsligini 1 mustahkamlaydigan joy hisoblanadi.

